

Чикурков Олег,
студент 1 курсу ОС «Магістр»
спеціальності 073 «Менеджмент»
Науковий керівник: **Прокопчук Л.М.**
к.е.н., доцент кафедри менеджменту,
публічного управління та адміністрування
Подільський державний аграрно-технічний університет,
м. Кам'янець-Подільський

ОЦІНКА РЕЗУЛЬТАТІВ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ В АКЦІОНЕРНИХ ТОВАРИСТВАХ

Акціонерний сектор економіки, сформований за роки незалежності України як трансформаційним, так класичним шляхом, повинен змінити поведінку підприємств, рейтинг їх цілей розвитку, стратегію діяльності. В конкурентному середовищі досягнення головної мети — систематичне отримання прибутку від його господарської діяльності АТ необхідно працювати якісно та ефективно, на засадах самофінансування забезпечувати економічний і соціальний розвиток.

Акціонерна форма власності створює можливості для самофінансування за рахунок чистого прибутку, що залишається в розпорядженні АТ, амортизаційних відрахувань та залучення додаткових коштів шляхом емісії акцій. Водночас акціонування сприяє позитивним соціальним змінам, які проявляються у появі значного прошарку власників-акціонерів, орієнтованих на отримання прибутку від своїх інвестицій. Це зумовлює інтерес акціонерів до фінансових результатів діяльності АТ і здійснення контролю за ефективністю використання акціонерного капіталу.

Тому забезпечення самофінансування господарської діяльності та задоволення інтересів акціонерів вимагає пошуку і вжиття нових механізмів управління власністю, орієнтованих на інноваційний розвиток АТ, прийняття економічно обґрунтованих управлінських рішень щодо розміщення і використання акціонерного капіталу, розподілу чистого прибутку та додаткової

емісії акцій. Управлінським рішенням щодо економічного і соціального розвитку АТ повинен передувати аналіз і оцінка результатів корпоративного управління.

Сучасний світовий ринок являє собою складну систему взаємодій товаровиробників, фінансово-кредитних, біржових і державних інститутів, в основі функціонування якої лежить феномен, ім'я якому — акціонерна корпорація. Корпоративний сектор посідає провідне місце в економіці будь-якої розвинутої країни, де активно послуговуються ринковими принципами організації економічного життя. Так, у США корпорації забезпечують виробництво майже 90% ВВП, внаслідок чого все більше акціонерних товариств розуміють необхідність стратегічного розвитку з використанням вартісних оцінок [1, с. 35].

Ключовою проблемою в області розробки і розповсюдження передових стандартів корпоративного управління є проблема відсутності адекватних механізмів оцінки ефективності корпоративного управління. Такі механізми дозволили б чітко визначити якість корпоративного управління в конкретній корпорації, роль і внесок кожного з учасників корпоративних відносин і, відповідно, сформувати ефективні комунікації, ставити конкретні завдання перед менеджментом, контролювати їх реалізацію, прив'язуючись до системи мотивації і стимулювання. Боротьба за вплив усередині корпорації, за контроль фінансових потоків в умовах загальних цілей і критеріїв оцінки, трансформувалася б у співпрацю і сумісне зростання добробуту корпорації, власників і менеджерів.

Тобто, відсутність єдиної методики оцінки корпоративного управління не дозволяє численним користувачам інформації стежити як за загальним рівнем корпоративного управління, так і окремих його складових. Систематизація чинників зробить можливим проведення емпіричних досліджень конкретних проблем системи корпоративного управління в Україні.

Визначення складових корпоративного управління, яке є підґрунтям організації як здійснення цілеспрямованого управлінського впливу на сферу

корпоративного управління, зумовлює необхідність виділення множини чинників, що визначають його стан у акціонерному товаристві, за кожним з виділених напрямків. Встановлення чинників, дія яких зумовлює рівень корпоративного управління на підприємстві, дасть можливість визначити, які елементи цієї системи потребують здійснення управлінського впливу з метою покращення корпоративного управління, а отже, загальної економічної ефективності і рівня захисту прав зацікавлених сторін в АТ.

Для того, щоб одержати уявлення про те, наскільки ефективним є корпоративне управління в АТ необхідно мати комплексне та деталізоване уявлення про його стан. Слід відзначити, що про стан корпоративного управління не можна робити висновок за будь-якою окремою ознакою чи окремою специфічною характеристикою діяльності товариства. Тому є цілком очевидно, що за будь-яким суб'єктивним показником неможливо судити, наскільки система корпоративного управління в АТ ефективна, наскільки правила, що діють у ній, захищають права акціонерів і кредиторів АТ, наскільки забезпечені претензії менеджменту, пов'язані з незалежністю управління, наскільки ця система враховує захищеність найманих робітників компанії, чи діють на підприємстві принципи забезпечення незалежності і домінування загальних інтересів при прийнятті рішень, наскільки враховуються інтереси держави, і, нарешті, якою мірою всі перераховані елементи відбиті у внутрішньому корпоративному регламенті.

Крім того, у сферу корпоративних відносин потрапляють відносини з усіма зацікавленими групами, а не тільки з акціонерами акціонерного товариства. На стан корпоративного управління впливають, а отже не можуть бути виключені з розгляду, відносини компанії з її кредиторами, робітниками підприємства, його менеджерами.

Орієнтація на економічну ефективність підприємства як на головний показник ефективності корпоративного управління має певне підґрунтя уже хоча б тому, що економічна ефективність одержання прибутку є основною метою підприємства. Проте і тут є певні чинники, що зумовлюють

неможливість використання винятково цієї характеристики як інтегральної для оцінки стану корпоративного управління. Перша група чинників пов'язана з існуванням розходжень між показниками прибутку взагалі, прибутку на акціонерний капітал і прибутку, що спрямовується на виплату дивідендів, розмір яких є важливим показником як для акціонерів, так і для потенційних інвесторів. Ці чинники властиві всім акціонерним товариствам. Проте в Україні є специфічні причини, що не дозволяють використовувати рівень прибутковості в якості єдиного. Річ у тім, що сама по собі наявність у підприємства зовнішніх власників сьогодні не гарантує прийняття ними істотної участі в процесі управління підприємством через наявність у руках менеджменту цих підприємств цілої низки важелів, що дозволяють сконцентрувати владні повноваження.

Таким чином, аналіз рівня корпоративного управління АТ рекомендується проводити в п'ятьох напрямках: корпоративний регламент, корпоративна культура, аналіз ефективності фінансового-господарської та інвестиційної діяльності АТ, оцінка ризиків АТ (рис. 1).

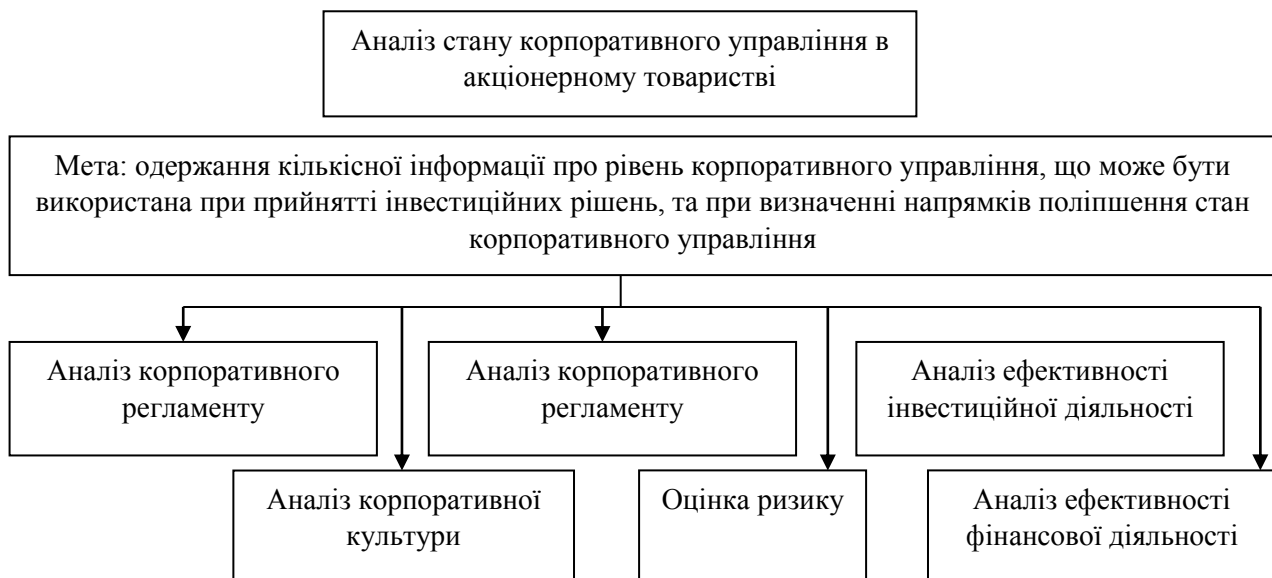

Рис. 2.1. Мета і напрямки аналізу стану корпоративного управління в акціонерному товаристві*

Джерело:[3, с. 98].

Узагальнюючи різні підходи, можна стверджувати, що основними показниками оцінки ефективності корпоративного управління є:

1. Показники, що відображають ступінь дотримання в компанії принципів корпоративного управління.
2. Показники, що характеризують результати фінансово-господарської діяльності компанії.
3. Показники, що відображають ризики корпоративного управління.

Список використаних джерел

1. Учение об акционерных компаниях / [Под ред. И. Т. Тарасова]. М. : Статут, 2000. 666 с.
2. Прокопчук Л.М., Чикуркова А.Д. Ногачевський О.Ф. Формування і розвиток системи корпоративного управління в акціонерних товариствах: теорія, методика і практика. Кам'янець-Подільський: Видавець ПП Зволейко Д.Г., 2014. 173 с.
3. Прокопчук Л. М. Формування акціонерних відносин в АПК. Збірник наукових праць Подільського державного аграрно-технічного університету. Кам'янець-Подільський : ПДАТУ. 2007. Вип.15, Т. 3.С. 150-156.